

Prof. Dr. Özden UZUNALIMOĞLU İle Gastroenterojinin Dünü, Bugünü ve Yarını Konusunda Bir Söyleşi...

Söyleşiyi Yapan: Prof. Dr. Ali ÖZDEN

Tarih: 11 Ağustos 2008

A. Ö. Sayın Hocam, siz Türkiye'de gastroenterolojiyi kuran Prof. Dr. Zafer Paykoç ve Prof. Dr. Hamdi Aktan'ın daha doğrusu gastroenterojinin ilk asistanıydınız. Söyleşiyi gastroenteroloji alanına çekmeden önce kişisel bir soru sormak istiyorum. İlk, orta ve lise öğreniminizi nerde gördünüz?

Ö. U. İlk, orta ve lise eğitimimi Ankara'da yaptım. İlk okulu Mimar Kemal Okulu'nda, orta ve lise eğitimimi Ankara Kız Lisesi'nde tamamladım. Burada bir konunun altını çizmek istiyorum, o zaman Ankara Kız Lisesi çok iyi bir okuldu, sınıfimla onur duyuyorum. Sınıfimdaki bütün öğrenciler hayatı olumlu yer aldılar. Bizim sınıfta 8 doktor, 2 kimya mühendisi, 1 mimar, 1 eczacı, 1 jeolog, 3 hukukçu ve bir çok Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi mezunu vardı. Dört kişi üniversitelerde öğretim üyesi (profesör) oldu, diğerleri de çok saygın anne ve ev hanımı olmuştur.

A. Ö. Çocukluk yıllarınıza ait öğretmenlerinizle ilgili bir anınızı rica ediyoruz.

Ö. U. Çocukluk ve eğitim yıllarına ait bir çok anım var. Buralardan biri; ben fen derslerinde başarılı, edebiyat derslerinde de o derece başarısızdım. Eğitimci olan babam da bunu çok iyi anlamıştı. Orta 1'de sıfırı Emine hanım diye bir matematik hocamız vardı. Emine hocadan, bütün orta okul öğrencilerinden fazla olarak, karne notum 7 idi. Babam çok üzülmüş, senin matematiğin çok iyi, neden 10 değil de 7 diye tut-

turmuş ve annemin sıfırı Emine hanımla konuşmasını istemişti. Annem de öğretmenime niye az not aldığımı sormuş, öğretmenim tarafından iyice azarlanmıştı. Ben de içimden çok memnun旧nustum, annemin ve babamın bana inanmasının gerektiğini söylediğimi hatırlıyorum, çünkü ben 7 numaranın o öğretmenin verdiği çok yüksek not olduğunu söylemiştim de...

A. Ö. Neden hekim olmaya karar verdiniz? Bu kararınızda siz etkileyen faktörler nelerdir?

Ö. U. Liseyi bitirince İTÜ'de mimar olmak veya Ankara Üniversitesi'nde tip okumak istemiştim. Ailem, özellikle de babam Ankara'da tip okumamı çok istiyordu, ben de onu kırmadım, çok ta memnunum.

A. Ö. Tıp eğitiminizi nerde gördünüz? Hocalarınız ile ilgili anılarınızdan bir kaçını rica ediyoruz?

Ö. U. Ankara Tıp Fakültesinde okudum. Öğrencilik yıllarımı ait bir anı anlatabileceğim. 3 veya 4. sınıfta kulak, boğaz, burun stajını yapıyorduk. Hocamızla bütün staj grubumuz vizit yapıyorduk, bu arada bir odanın kapısında çok genç – hiç unutamıyorum mavi çizgili pijamalı – bir hastaya hocamız “nasılsın” diye sordu, o da “çok fenayım” diye cevap verdi. Hocamız bize döndü, “işte gençler böyle dayanıksız, senin bir şeyin yok” diye cevap verdi. Ertesi gün baş asistanımız bir otropsi var isterseniz gelin dedi. Ben ve iki, üç arkadaşım otropsi salonuna gittik. Masada bir gün evvel gördüğüm, mavi pijamalı, çok fenayım diyen hasta, ölü olarak yatıyordu. Ben onu görünce baygınlık geçirdim, beni çıkardılar. Beyin apsesinden ölmüş. Bu olay hekimlik hayatımda bana çok büyük bir ders oldu.

A. Ö. İç Hastalıkları uzmanı olduktan sonra neden yan dal olarak gastroenteroloji seçtiniz?

Ö. U. İç hastalıkları uzmanı olduktan sonra daha çok hematolojiyi seçmek istiyordum. İç hastalıkları asistanlığıken Prof. Dr. Zafer Paykoç hoca beni tanıdı ve gastroenteroloji kliniği kurulduğu zaman benimle çalışmak istediğini söyledi. Yani Zafer Paykoç hoca beni seçti ve ben de gastroenteroloji asistanı oldum.

A. Ö. 1959 yılında gastroenterolojinin kurulması ile birlikte özellikle iç hastalıkları ve genel cerrahide yan dal kurulmasına karşı tavır konulduğu söylenir. Zamanla iç hastalıklarında yan dala karşı olanların hepsi bir yan dal kuruluşunda yer aldılar. Fakat cerrahide yan dal oluşumu gerçekleşmedi. Bunun nedenleri sizce nelerdir?

Ö. U. Gastroenterolojinin kurulması çok sancılı olmuştur. İç hastalıkları hocalarından birinci dahiliye kurucusunun başkanı Prof. Dr. İrfan Titiz'in, Prof. Dr. Zafer Paykoç hocaya “gastroenterolojiyi bırak, sana 3'üncü iç hastalıkları kliniğini kurallım” dediğini çok iyi biliyorum. İç hastalıklarında yan dalların kuruluşunun çok güç olduğunu hatırlıyorum. Cerrahi yan dal tamamen başka bir konu. Benim kanımcı Prof. Dr. Zafer Paykoç ve Prof. Dr. Hamdi Aktan bu konuda istekte bulunmadılar. Zaten cerrahi hocaları bu konuya yanaşmazlardı ve konuya o zaman sıcak baktıklarına inanmıyorum.

A. Ö. Hocam, yaşayan tarih olarak, kısaca Ankara Hastanesi ve Yüksek İhtisas günlerinden bahseder misiniz?

Ö. U. Ankara Hastanesinde gastroenteroloji asistanı olarak çalışmaya başladım. Ankara Hastanesi'nde Prof. Dr. Zafer Paykoç, Doç. Dr. Hamdi Aktan (o zaman doçentti) Dr. Özden Uzunalimoğlu, Dr. Nihat Sipahi ve Dr. Suphi Erk olarak işe başladık. Ankara Hastanesi'nin o katında, bir kanatta, diğer bilim dallarıyla birlikte, sayısını şimdiki hatırlayamadığım, ama 10'lu sayıda hasta yatağı, doktor odası kısmında da iki oda verdiler. Hocalarım Zafer Paykoç ve Hamdi Aktan, odanın birinin endoskop odası olmasını istedi. Orayı özofago-gastroskop odası olarak kullanmaya başladık. Geriye bir oda kaldı. Hocalarımız bizim de bu odayı paylaşacağımızı söyledi, bunun altın çizmek istiyorum, Suphi Erk, Nihat Sipahi ve ben de odadan yararlanıyorduk. Çok önemli bir konu. Doç. Dr. Hamdi Aktan merkez bölümdeki laboratuvarın bize verilmesini istedi. Böylece “Gastroenteroloji araştırma laboratuvarının temeli atıldı” ve verildi. Kısaca çok az yatak (10-16), bir la-

boratuvar, bir endoskopi odası ve bir doktor odası olarak çalışmaya başladık. Yüksek İhtisas Hastanesine geçtiğimizde statümüz değişti. Sağlık Bakanlığı ile Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi bir protokol ile Yüksek İhtisasta Sağlık Bakanlığı hekimleri ile birlikte gastroenteroloji kliniğinin kurulmasını sağlamakla görevlendirildiler. Aynı şekilde Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden Prof. Dr. Sabih Oktay ve ekibi kardiyo-loji kliniğinin kurulması ile görevlendirildi. Sayımız çok fazla-laştı, yatağımız ve odalarımız arttı.

A. Ö. Hocam Ankara Üniversitesi bünyesi içinde Hepatoloji Enstitüsünü kurdunuz, bu inanılmaz bir başarı ve büyük bir eserdir. Böyle bir eseri yaratmak size ne gibi duygular yaşıyor?

Ö. U. Bu soruyu çok güç cevaplıyorum. Başlangıçta gerçekten çok çok iyi bir şey yaptığımı inanıyorum. İyi bir kadro ile birçok başarılı çalışmalar yapıldı. Şimdi ise enstitünün kadrosuzluk, yetersiz destekler nedeniyle üzülemecek durumda olduğuna inanıyorum. İnstallah gelecekte başarılı bir duruma gelir, bunu umut ediyorum.

A. Ö. Üniversite ve eğitim hastanelerinde çalışma sistemi nasıl olmalıdır? Üniversite yaşam için tam gün çalışma mı, yoksa yarım gün çalışma mı uygundur?

Ö. U. Benim görüşüm üniversiter yaşam için koşulları yaratarak tam gün şarttır. Koşulları yaratarak dedim. Bu muayenehaneyi hastaneye taşımak değil tabii, tatmin edici maddi olanak sağlamak. Nasıl olur, çok uzun bir konu .....

Üniversite ile eğitim hastanelerinde çalışma sistemi bence çok farklı. Üniversite hastanelerinde hem en üst düzeyde eğitim, hem de hasta düzeyinde modern bakım, tedavi yapılmalıdır. Eğitim hastanelerinde ise yalnızca "postgraduate" eğitim veriliyor.

A. Ö. Yeni gelişen gastroenterologlara önerileriniz nelerdir?

Ö. U. Gastroenteroglara önerim, özellikle üniversitelerde çalışıyorlarsa, çalışıkları alanları mümkün olduğu kadar daralt-

malarıdır. Örnek olarak gastroenterojide, girişimsel gastroenteroloji, hepatoloji, pankreas, mide ve özofagus hastalıkları gibi konularda derinleşmelidirler, hepsini birden başarılı yapmak bence imkansız.

A. Ö. Genel cerrahların ve genel dahiliyecilerin diagnostik endoskopi yapmasına yaklaşımınız nedir?

Ö. U. Ben gastroenterologların ve belki ancak gastroenterolojiyle ilgili cerrahi girişim yapan cerrahların endoskopi yapabileceğini düşünüyorum. Esasında cerrahların o kadar önemli işleri arasında çok sayıda ve başarılı endoskopi yapabilmelerinin çok güç olduğunu düşünüyorum. Halbuki ağırlıklı endoskopile uğraşan gastroenterolog endoskopide daha başarılı olacaktır ve kendiliğinden gastroenterolog daha çok endoskopi yapacak, cerrah ise çok özel durumlarda az sayıda endoskopi yapacaktır.

A. Ö. Önümüzdeki yıllarda yeni bir üniversite reformuna ihtiyaç doğacak mı?

Ö. U. İstanbul Darülfünunu 1933 yılında üniversite reformu ile değiştirilmiştir. Benim anladığımı göre bu kanun yapısal olarak bir reform değildir. Cumhuriyete karşı olan İstanbul Darülfünunun Cumhuriyetimize uygun bir kadro ile yenileştirilmesidir. Esas üniversite kanunu 1946'da 4936 sayılı çıkarılmıştır. Bu arada Ankara Üniversitesi kurulmuştur. Bu kanun üniversitelerin gelişmesinde çok büyük bir hamledir, bu kanunla üniversiteler büyük ölçüde özerklik kazanmıştır. Maalesef 12 Eylül'den sonra YÖK'ün kuruluşu ile çıkarılan kanun, 4936 sayılı kanunda benimsenen özerkliği silip süpürmüştür, iktidarla ilişkisi büyük ölçüde kesilen esas kanunu bozmuştur. 4936 sayılı kanun üniversitede araştırmaları, özgür eğitimi destekleyen, reformist bir kanun olmasına rağmen, son kanun özerkliği büyük ölçüde zedelemektedir. Bu bilgilerin ışığında yeni bir üniversite kanununa gerek vardır.

A. Ö. Sayın hocam, verdığınız bilgiler için teşekkür ederiz.

Ö. U. Asıl ben teşekkür ederim.

YUNAN MİTOLOJİSİ VE ASKLEPIOS

Sağlık tanrısı Asklepios bir sütunun üzerinde gösterilmiş (MÖ 4. yüzyıl). Epidaurus'daki Asklepios tapınağı en ünlü sağlık tapınaklarından.

National Archaeological Museum, Atina